

Brandend zand en het belang van water

De Schoorlse Duinen zijn de hoogste en breedste duinen van Nederland. Onder het zandoppervlak schuilt een immense watervoorraad. In de zomer van 2009 en het voorjaar van 2010 werd het gebied getroffen door duinbranden. 'Een natuurramp', zegt burgemeester Hafkamp.

De zon verdrijft de flarden mist die over de Schoorlse Duinen glijden. Hetty Hafkamp, burgemeester van Bergen, stapt op vrolijke laarzen somber tussen de zwartgeblakerde boomstammen door. 'Moet je kijken wat een schade de brand heeft veroorzaakt', zegt ze met pijn in haar stem. 'Voor de brand was het zo'n mooi gebied. Het gebied ademt weidsheid en rust uit. Dat is echt uniek.' Voor even wordt de stilte ruw verstoord. Hafkamp gaat opzij voor een trekker met oplegger die stapels omgezaagde bomen afvoert. Even verderop steken stronken als littekens boven de grond uit. Hier en daar staat nog een kaal heidestruikje, dat de dans van de vlammenzee heeft ontsprongen.

Burgemeester Hafkamp herinnert zich 28 augustus 2009 nog scherp. 'In Eindhoven hoorde ik het op de radio', vertelt ze. 'Ik wilde zo snel mogelijk naar mijn gemeente. Maar de trein had vertraging. Elk half uur belde ik met de brandweer om te horen hoe het ging.' Het blussen van de brand was een enorme opgave. De brandkranen aan de rand van het natuurgebied waren niet toereikend om bij de brandhaarden te komen. Hafkamp: 'Het bluswater is met tankauto's aangevoerd. Ook werden blushelikopters ingezet, die het water uit zee haalden. Het heeft een week geduurd voordat alles onder controle was!'

>> Meer duin

Met een kuststrook van 21 kilometer onder haar hoede, heeft burgemeester Hetty Hafkamp wel een mening over hoe Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier met de duinen omgaat. 'Over het algemeen is dat prima. Maar soms zou het iets soepeler kunnen. Het hoogheemraadschap wil dat de duinen groeien. Daarom moeten strandpaviljoens opschuiven richting zee. Dat betekent ongemak en kosten voor de ondernemers.' Hafkamp is blij dat het hoogheemraadschap nu in gesprek is met de eigenaren van de strandpaviljoens. 'Ze moeten proberen er samen uit te komen.'

Behalve met het bluswater, kwam de redding in augustus 2009 ook uit de natuur zelf. Waar het dorp van Schoorl aan de voet van de duinen ligt, is duidelijk te zien dat het vuur net op tijd is gestopt. Burgemeester Hafkamp wijst vanaf het uitkijkpunt omlaag. 'Die loofbomen daar hebben deels geholpen om de huizen te sparen.' In de zomer bevatten de bladeren en stammen van loofbomen veel water. Het zijn natuurlijke brandvertragers. Dit in tegenstelling tot de naaldbomen in de rest van het gebied. Die zijn heel brandbaar vanwege hun hars en het waslaagje op de naalden.

Tot overmaat van ramp werd het duingebied tussen Bergen aan Zee en Schoorl half april 2010 opnieuw getroffen door een brand. Volgens de gemeente was er ook ditmaal vermoedelijk sprake van brandstichting. Een natuurgebied van één vierkante kilometer werd verwoest. Dat is minder dan vorig jaar, maar dit keer is er wel een belangrijker natuurgebied in vlammen opgegaan. 'Er is echt sprake van een natuurramp. Het gebied dat nu is verbrand, was een buitengewoon historisch natuurgebied. De schade is veel groter dan vorig jaar in Schoorl', aldus Hafkamp.

>> Geen wateroverlast

Over het peilbeheer in haar gemeente is burgemeester Hafkamp goed te spreken. 'Er zijn mij geen plekken bekend waar mensen problemen hebben met wateroverlast. Een paar jaar geleden heeft een deel van Egmond aan Zee blank gestaan. Intussen zijn er maatregelen genomen om herhaling te voorkomen. Zo wordt daar op dit moment een enorme 'kelder' gebouwd om overtollig regenwater te bergen.'

Gemeente Bergen overweegt voorzorgsmaatregelen. De mogelijkheid van het slaan van extra waterputten in het duingebied wordt onderzocht, zodat er op diverse plaatsen water voorhanden is. Dat kan het blussen vergemakkelijken en versnellen.

De duinbranden tonen paradoxaal genoeg ook de veerkracht van de natuur. Burgemeester Hafkamp is ondanks de somberheid toch verheugd als ze ziet dat er nieuw loof opkomt. 'Van die frisgroene varens word ik ondanks alles toch hoopvol', zegt ze gelaten. Bij een groepje

mini-eikenboompjes blijft ze stilstaan. 'Dat nieuwe groen moeten we koesteren.'

© Manon Laterveer-de Beer

Gepubliceerd in: Peil 1 (mei 2010) – het relatiemagazine van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

Peil verschijnt drie keer per jaar in een oplage van 2700.

Concept & realisatie: MediaPartners LoyaliteitsCommunicatie, Amstelveen